

16. Rozumni j osvicheni pro opodatkuвання [Smart and educated about taxation]. – Retrieved from <http://www.sta.lviv.ua/index.php?id=62> [in Ukrainian].
17. Samuel'son, P. E., Nordkhaus, V. D., & Peliavskyj, O. L. (2007). *Economy*. (O. L. Peliavskyj, Trans). Moscow; St. Petersburg; Kyiv : Vyl'iams.
18. Smit, A., & Vasyli'iev, O. (2001). *Wealth of Nations. The study of the nature and causes of the welfare of nations*. (O. Vasyli'iev, Trans). Kyiv: Port-Royal.
19. Sokolovs'ka, A. M. (2004). *Podatkova systema derzhavy : teoriia ta praktyka stanovlennia [State Tax System: Theory and practice of formation]*. Kyiv: Znannia-Pres [in Ukrainian].
20. Tkachenko, N. M. (2004). *Podatkovi systemy krain svitu ta Ukrainy. Oblik i zvitnist' [Tax systems in the world and Ukraine. Accounting]*. Kyiv: Arleta [in Ukrainian].
21. Sutormina, V. M. (2008). *Finansy zarubizhnykh korporatsij [Finance foreign corporations]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
22. Yurkivs'kyj, O. J. (2013). Mistse doviry v nepriamomu opodatkuванні [Place trust in indirect taxation]. *Visnyk Donets'koho natsional'noho universytetu – Bulletin of Donetsk National University*, Vyp.1, 206-209 [in Ukrainian].

Olena Magopets, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

Anatoly Bosenko, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
State Fiscal Service in Poltava region, Poltava, Ukraine

The Development of Tax Management Processes in Public Administration

The aim of this study is to investigate the history of the emergence, development and transformation of the tax administration processes in the context of the historical stages of the evolution of public administration in order to determine their compliance with the laws of functioning of the market, commodity-money relations and the development of economic systems.

Based on analysis of the evolution of tax administration it has been substantiated that this process, which has its own objective logic, is part of the public administration, it is based on the fundamental principles and provisions of the state management of the economy, a systematic approach and analysis. The features of philosophical and economic perception of taxes and tax management in global economics have been disclosed. It has been proved that every economic system has its own peculiarities of tax management process, which in turn are determined by certain factors caused by the operation of the laws of the market, commodity-money relations and development of economic systems.

The expediency of using historical experience in the process of improvement of tax administration, as one of the most important elements in the system of public administration, has been substantiated.

taxes, taxation, public administration, taxation administration, taxation, tax relations

Одержано (Received) 14.05.2016

Прорецензовано (Reviewed) 25.05.2016

Прийнято до друку (Approved) 26.05.2016

УДК 330.322:338.432 (336.14)

С.А. Фрунза, доц. канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Проблеми та напрямки удосконалення державної фінансової інтервенції аграрних підприємств в Україні

У статті визначено напрямками державного стимулювання розвитку агропромислового комплексу України за рахунок здійснення державної фінансової інтервенції. Досліджено сучасний стан, проблеми та напрямки державного фінансування сільськогосподарських товаровиробників. Запропоновані заходи удосконалення державної фінансової інтервенції аграрних підприємств в Україні.
державна аграрна інтервенція, фінансова інтервенція, товарна інтервенція, державне фінансування, нормативна грошова оцінка землі, фіксований сільськогосподарський податок

© С.А. Фрунза, 2016

С.А. Фрунза, доц. канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна

Проблемы и направления улучшения государственной финансовой интервенции аграрных предприятий в Украине

В статье рассматриваются направления государственного стимулирования развития агропромышленного комплекса Украины за счет осуществления государственной финансовой интервенции. Исследованы современное состояние, проблемы и направления государственного финансирования сельскохозяйственных товаропроизводителей. Предложены способы улучшения государственной финансовой интервенции аграрных предприятий в Украине.

государственная аграрная интервенция, финансовая интервенция, товарная интервенция, государственное финансирование, нормативная денежная оценка земли, фиксированный сельскохозяйственный налог

Постановка проблеми. Аграрна галузь для Української держави завжди була однією з пріоритетних сфер зовнішньоекономічного і внутрішньоекономічного розвитку країни, адже питання організації виробництва й підтримки продовольчого забезпечення для окремої держави актуальні завжди. Від цього залежить життєздатність та самодостатність країни й суспільства, а також безліч найрізноманітніших напрямів людської діяльності.

На сьогоднішній день відсутній належний правовий механізм реалізації фінансових і товарних інтервенцій у сільському господарстві України. Недостатня систематизованість та неузгодженість положень національного аграрного законодавства в цій сфері та, як наслідок, його неефективне застосування негативно впливають на продовольчу безпеку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам ефективного розвитку сільського господарства та державної підтримки в цій сфері присвячені наукові дослідження С.Л. Брю, Дж.М. Кейнса, К.Р. Макконела, П. Самуельсона, А. Сміта, М.Рейсі. Проблеми державних інтервенцій висвітлено в працях О.Т. Левандівський [2], а питання правового регулювання державної підтримки сільського господарства досліджувалися в роботах П. Т. Саблук [5], Ю. Я. Лузан [5] Марченко та інших вчених. Водночас спостерігається відсутність наукових розробок щодо комплексного вирішення проблем державної фінансової інтервенції аграрних підприємств, адаптованих до конкретних умов їх функціонування.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження сучасного стану державного фінансування аграрних підприємств в Україні, визначення проблем та надання пропозицій щодо удосконалення державної фінансової підтримки за рахунок фінансової інтервенції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників здійснюють всі цивілізовані країни світу. У підсумку це забезпечує споживачів продовольством за прийнятними цінами, дозволяє збільшити продуктивність сільського господарства і забезпечити стандарти життя сільського населення. Україна, наслідуючи приклад європейських країн, також намагається йти по шляху вдосконалення механізмів державного регулювання сільського господарства.

За даними Державної служби статистики України в 2015 році обсяги сільськогосподарського виробництва скоротилися в порівнянні з 2014 роком на 4,8%.

Зокрема, за офіційною інформацією у 2015 році порівняно до показників 2014 року обсяги сільськогосподарського виробництва підприємствами галузі зменшилися на 5,2%. По господарствам населення обсяги спаду становили 4,3%.

У період з грудня 2015 року, за даними Держстату, обсяг сільськогосподарського виробництва був меншим проти грудня 2014 року на 6,4%. Хоча в 2014 році спостерігався приріст в обсягах виробництва галузі порівняно з

результатами 2013 року, - сільськогосподарські виробництва збільшили обсяги виробництва на 4%.

Триразова девальвація і 80%-ва інфляція протягом двох років позбавляють довіри фінансові розрахунки Державної служби статистики. Номінально чистий виторг сільського господарства за минулий рік збільшився на 68% – до більш ніж чверті трильйона гривень. При 45,7% рентабельності динаміка прибутку до чистого прибутку – «плюс» 150% – взагалі могла б тягнути на прорив (таблиця 1). От тільки сказати, чи покращилося фінансове становище, а тим більше – наскільки, самі учасники ринку не беруться [7].

Таблиця 1 - Фінансові показники діяльності АПК в Україні

Роки	Чистий дохід, млн. грн.	Чистий прибуток, млн. грн.	Рентабельність, %
2010	75013,4	12807,3	20,7
2011	96339,8	19790,1	26,4
2012	121961,6	20099,7	20,2
2013	121268,4	12497,8	11,4
2014	165645,4	34484,8	26,3
2015	278738,6	87666,3	45,7

Джерело: складено за даними Укрстат (без урахування АПК Крим, м. Севастополя і зони АТО) за 2010-2014 рр. [6].

Хоча гривнева рентабельність зросла вдвічі, аграріям все одно від того мало користі. Підтвердженням тому служить скорочення в минулому році індексу аграрного виробництва на 4,8%, незважаючи на аналогічне зростання ключових фінансових показників галузі роком раніше.

Зростання середньорічного курсу долара на 84% до 21,85 грн./\$ в 2015-му значною мірою нівелювало збільшення чистого прибутку до оподаткування сільськогосподарських підприємств за той же період. Ефект від ослаблення національної валюти аграрії відчули через подорожчання імпортованих матеріально-технічних ресурсів. Крім цього, реальні доходи сільськогосподарських товаровиробників значно зменшилися через підвищення цін на енергоносії. Цінову кон'юнктуру 2015 року можна було назвати більш-менш сприятливою, проте зростання гривневої рентабельності не відображає реальної зміни фінансового стану агросектору.

Головною проблемою для вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників є обмеженість фінансових ресурсів за відсутності необхідних обсягів власних коштів та труднощів доступу до позичкових та залучених фінансових ресурсів. Тому важливого значення сьогодні набуває державна фінансова підтримка, яка передбачає бюджетне фінансування загальнодержавних та регіональних планів (проектів, програм) розвитку галузі.

Основними напрямками державного стимулювання розвитку агропромислового комплексу України здійснюється на таких напрямках [1]:

- здійснення державним аграрних інтервенцій;
- фінансова підтримка агропромислового виробництва;
- створення сприятливих умов для провадження господарської діяльності малих підприємств сільськогосподарських товаровиробників та їх розвитку.

Одним із видів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та ринкового регулювання аграрного ринку є аграрні інтервенції.

Державна аграрна інтервенція (лат. *interventio* - втручання) – механізм економічного регулювання аграрного ринку, спрямований на цінову стабілізацію ринку, запобігання негативним наслідкам коливань цін шляхом формування обсягів попиту та пропозиції сільськогосподарської продукції. Вона проводиться з використанням інтервенційного фонду, сформульованого за рахунок держзакупівель, для забезпечення цінової стабільності на продукти сільського господарства.

Державні аграрні інтервенції здійснюються шляхом закупівель державним інтервенційним агентом об'єктів державної інтервенції на аграрному ринку з метою зменшення сезонного коливання цін та підтримки доходів вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції через:

- спотові закупівлі;
- форвардні закупівлі;
- заставні закупівлі;
- продажу державним інтервенційним агентом об'єктів державної аграрної інтервенції на організованому аграрному ринку для забезпечення продовольчої безпеки, а окремих випадках відповідно до рішення Кабміну за цінами, нижчими за ринкові.

В чинному законодавстві визначено два види державних аграрних інтервенцій: фінансова та товарна [1].

Фінансова інтервенція – це придбання сільськогосподарської продукції при падінні спотових цін на організованому аграрному ринку нижче мінімального рівня, яка здійснюється з метою досягнення рівня рівноваги, у тому числі шляхом придбання товарних деривативів. При фінансовій інтервенції держава виступає покупцем сільськогосподарської продукції на організованому аграрному ринку. Внаслідок таких операцій припиняється падіння цін на таку продукцію.

Таким чином, рівень цін на аграрному ринку повинен знаходитися в межах мінімальних і максимальних рівнів інтервенційних цін. Якщо ж на організованому аграрному ринку не вдається привести рівень цінового попиту та пропозиції до рівня інтервенційних цін, Кабмін приймає рішення про ведення режиму адміністративного регулювання для окремого об'єкту.

Товарна інтервенція - це продаж сільськогосподарської продукції при зростанні цін на організованому аграрному ринку понад максимальний рівень, що здійснюється з метою досягнення рівня рівноваги, у тому числі шляхом продажу товарних деривативів. При товарній інтервенції держава виступає продавцем сільськогосподарської продукції на організованому аграрному ринку. За рахунок таких додаткових продажів з інтервенційного фонду стримується ріст на сільськогосподарську продукцію.

Динаміка формування та використання державного бюджету свідчить про незадовільний стан фінансової галузі, що в свою чергу призводить до погіршення фінансово-економічного стану та зниження платоспроможності його господарюючих суб'єктів. З огляду на це необхідно переглянути структуру видатків державного бюджету щодо агропромислового комплексу та визначення пріоритетних напрямів державних інвестицій.

У табл. 2 наведено розподіл видатків на державне фінансування сільськогосподарських підприємств у 2015-2016 рр., що характеризують стан державної фінансової підтримки АПК.

Таблиця 2 – Державне фінансування сільськогосподарських підприємств на 2015-2016 рр. (млн. грн.)

Показники видатків державного бюджету	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
	2015 рік	2016 рік	Розмір змін	2015 рік	2016 рік	Розмір змін
Передбачені видатки на АПК	1884,2	1028,6	-855,6	1588,4	1524,6	-63,8
з них: на підтримку розвитку АПК	-	-	-	1488,4 (94% від заг. обсягу)	1424,6 (93% від заг. обсягу)	-63,8
Держказначейською службою спрямовано	1636,3	-	-	99,8	-	99,8
з них на фінансову підтримку АПК шляхом здешевлення кредитів	300	-	-	99,8	-	99,8

Джерело: складено за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України за 2015-2016 рр.[4].

Станом на 31.12.2015 року державною казначейською службою України спрямовано до спеціального фонду для підтримки сільськогосподарських товаровиробників – 99,8 млн. грн., в тому числі Аграрному фонду України – 71,7 млн. грн. за КПКВК: «Витрати Аграрного фонду, пов'язані з комплексом заходів із зберігання, перевезення, переробки та експортом об'єктів цінового регулювання державного інтервенційного фонду» - 53,4 млн. грн.; «Формування Аграрним фондом державного інтервенційного фонду, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників» – 18,3 млн. грн.

Починаючи з 15 березня 2015 р. в Україні проходить активне громадське обговорення проекту Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 рр., розробленого під егідою Міністерства аграрної політики і продовольства [1]. Метою Стратегії є покращення конкурентоспроможності сільського господарства України, забезпечення сталого розвитку відповідно до міжнародних стандартів, розвиток сільських територій та забезпечення продовольчої безпеки країни. Однією із цілей даного програмного документа є державна підтримка та оподаткування у сфері сільського господарства.

З 2015 року аграріїв приєднали до спрощеної системи оподаткування. Їх віднесли до 4-ої групи «спрощенців» і зробили платниками єдиного податку, ліквідувавши ФСП. Все це було зроблено під статусом лібералізації адміністрування. Механізм залишився таким як і був: базою оподаткування є нормативна оцінка землі, яка належить підприємству або знаходиться у нього в оренді. Хоча потім ставка податку зросла втричі порівняно з ФСП - фіксований сільськогосподарський податок (табл. 3).

Хоча ще є один фактор, який впливає на суму податку – нормативна оцінка землі.

Аграрний бюджет-2016, який є складовою запропонованого урядом державного бюджету на наступний рік, не тільки позбавляє сільське господарство можливостей для розвитку, а може привести до деградації галузі. Так, аграрії можуть постати перед вибором: перехід до тіньової економіки або ліквідація бізнесу.

Серед ключових проблем є складна ситуація зі спеціальним режимом оподаткування ПДВ для аграріїв, де формально зберігається спецрежим, коли на практиці збирають 75% нарахованої суми до бюджету, а 25% - лише

сільгоспвиробникам. При цьому аграрний бюджет на наступний рік не передбачає додаткових фінансових програм, які б могли компенсувати ці збитки.

Таблиця 3 – Ставки ФСП та єдиного податку для аграріїв

Тип угідь	У % від номінальної оцінки землі	
	Ставка ФСП до 2015 року	Ставка єдиного податку з 2015 року
Рілля, сінокоси, пасовища	0,15%	0,45%
Рілля, сінокоси, пасовища у гірничих районах та Поліссі	0,09%	0,27%
Багатовікові насадження	0,09%	0,27%
Землі водного фонду	0,45%	1,37%
Землі у власності підприємств, які спеціалізуються на рослинництві на закритому ґрунті	1%	3%

Джерело: складено за даними Податкового кодексу України [3].

В коаліційній угоді було зазначено, що спецрежим ПДВ для АПК зберігається до 1 січня 2018 року. Всупереч цьому уряд подав у Верховну Раду бюджетну резолюцію, якою скасовує спецрежим уже з 1 січня 2016 року. Фактичне скасування спецрежиму – величезний ризик для розвитку тваринництва, зокрема молочного напрямку і вирощування великої рогатої худоби, і це загрожує існуванню тваринництва як галузі. Якщо скасують єдиний податок 4-ої групи для аграріїв, то це може призвести до масового уходу сільгоспідприємств в тіньову економіку.

Ще одним негативним фактором для сільгоспвиробників є збільшення в 2016 році нормативно-грошової одиниці земель сільськогосподарського призначення (збільшення в 21 рази, на рівні інфляції близько 42%), що призведе до збільшення коефіцієнту індексації нормативно-грошової одиниці земель, а це в свою чергу збільшить собівартість виробництва в сільському господарстві.

Наприклад, для рілля, один із типів розповсюджених типів земель, індексація призводить до того, що база оподаткування збільшиться у 7 разів. Якщо додати ще збільшення ставки податку, то отримаємо ріст податкового навантаження більше ніж в 20 разів. Порівняльна характеристика нормативів грошової оцінки землі наведена в таблиці 4.

Таблиця 4 - Розмір середньої нормативної грошової оцінки землі (НГО)

Тип угідь	Середня оцінка до 2015 року, грн./га	Середня оцінка з 2015 року, грн./га	Збільшення НГО
Рілля	4517	31698	7,02 рази
Сінокоси	1305	8777	6,73 рази
Пасовища	819	3657	4,47 рази
Водний фонд	4727	33178	7,02 рази
Багатовікові насадження	12763	51014	4 рази

Джерело: складено за даними Державного агентства земельних ресурсів України [3].

Якщо в 2013-2014 роках середній розмір ФСП з 1 га складав 5-6 грн., то сьогодні - більше ніж 115 грн. Господарство, яке обробляє 1 тис. га землі, платить починаючи з 2015 року, замість 6 тис. грн. податку – 115 тис. грн. І це враховуючи плати за оренду

кожного гектара землі, оскільки більшість сільгоспвиробників працюють на паях. Оцінити реальний ступінь державної підтримки сільського господарства досить складно. Пряме фінансування сільського господарства з державного бюджету в Україні поки що набагато менше, ніж у США або країнах ЄС, однак бюджетними вливаннями підтримка АПК в Україні не обмежується.

Одна з цілей державної підтримки сільськогосподарського товаровиробника в будь-якій розвиненій країні - стабілізувати обсяги виробництва на рівні сукупного попиту (внутрішні потреби плюс експортні угоди) на сільськогосподарську продукцію (відхилення 4-7 % від потреби). У результаті гарантується підтримка конкурентного середовища, а, відповідно – стабільні закупівельні ціни на продукцію аграрного сектора. В ситуації ринкової стабільності пільгове кредитування розглядається як одноразова акція (а не постійна), спрямована на вирішення проблеми поповнення оборотних коштів в області АПК до повного освоєння ними виробничих потужностей на рівні сукупних потреб держави. Комерційні банки при цьому нічим не ризикують - суми кредитів будуть повернуті товаровиробниками і пільгова різниця буде компенсована державою.

У цілому, узагальнюючи вищевикладене, слід зазначити, що, незважаючи на обмежені обсяги державної підтримки, недосконалість механізмів її проведення, неповноту й невчасність виплати коштів, державна бюджетна підтримка дещо згладила негативний вплив кризи в АПК на фінансово-економічне становище сільськогосподарських товаровиробників. Без неї збитковість у цілому по сільському господарству була б значно вища.

Для виведення АПК країни з кризи, стабілізації й розвитку сільськогосподарського виробництва необхідно:

- збільшити обсяги бюджетного фінансування аграрного сектору;
- здійснити модернізацію існуючих форм і методів державної підтримки;
- формування нових напрямів і механізмів її реалізації;
- щоб система державної підтримки була гнучкою, відповідала як поточним, так і довгостроковим потребам сільського господарства;
- слід перейти до адресної державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, що передбачає виділення коштів під час виконання ними певних договірних умов реструктуризації заборгованості, зростання обсягів виробництва, скорочення витрат та ін.;
- потрібно також ввести порядок, який передбачав би, що кошти державного бюджету на підтримку АПК виділяються з урахуванням сезонності проведення сільськогосподарських робіт;
- змінити й існуючу структура бюджетних витрат.

При формуванні структури витрат необхідно звернути увагу на:

- пріоритетні напрями розвитку аграрного сектору, а також рівень доходів сільськогосподарських товаровиробників;
- заборгованість сільськогосподарських товаровиробників перед бюджетами різних рівнів;
- цінове співвідношення між продукцією сільського господарства та іншими галузями економіки;
- формування кредитного механізму АПК, адекватного умовам ринку, розвитку фінансово-кредитної системи, сільської кредитної кооперації, а також системи страхування сільськогосподарської діяльності;
- регулювання внутрішнього продовольчого ринку й розвитку його інфраструктури, організації проведення інтервенцій на продовольчому ринку.

Для ефективного механізму економічного регулювання аграрного ринку і забезпечення цілеспрямованої державної фінансової інтервенції аграрних підприємств можна запропонувати наступне:

1. Основну частину бюджетних витрат на аграрний сектор повинні спрямувати на бюджетну підтримку у вигляді: субсидії, дотації й компенсації. Вони необхідні для того, щоб поступово компенсувати вилучений у сільського господарства суміжними галузями дохід, підвищити прибутковість і платоспроможність товаровиробників, покращити їх інвестиційну привабливість. Це, у свою чергу, дозволить сільськогосподарським товаровиробникам залучати кредити банків другого рівня, відсоткову ставку яких слід субсидувати за рахунок коштів бюджету.

2. В бюджеті передбачити кошти для проведення закупівельних і товарних інтервенцій, а також для формування державного продовольчого фонду. Доцільно забезпечити законодавчу регламентацію використання бюджетних коштів, що виділяються на придбання продовольства для державних потреб, у тому числі й для забезпечення військових і прирівняних до них споживачів. Закупівлю продовольства слід проводити у вітчизняних товаровиробників АПК за гарантованими цінами, а частину коштів використовувати для авансування виробництва сільськогосподарської продукції, сировини й продовольства.

3. Збільшити бюджетні асигнування на державну підтримку лізингу сільськогосподарської техніки, машин і устаткування. Лізинг у сучасних умовах дає можливість забезпечити сільськогосподарських товаровиробників технікою, зберегти вітчизняне сільськогосподарське машинобудування.

4. Для забезпечення державної підтримки розвитку інвестиційних процесів потрібно передбачити створення спеціального фонду, щодо довгострокового кредитування перспективних інвестиційних проектів в АПК з використанням ресурсів державного бюджету, вітчизняних та іноземних компаній і банків на принципах пайової участі.

5. Щоб забезпечити потреби АПК, крім бюджетних ресурсів, потрібно використати додаткові джерела, а саме: за рахунок коштів від стягування ввізного мита на імпортовану в країну сільськогосподарську продукцію, сировину і продовольство, фіксовані відрахування від ставки податку на додану вартість.

6. Створити спеціальні фонди фінансової підтримки АПК на державному й місцевому рівнях. Указаний фонд міг би фінансувати загальнонаціональні програми довгострокового розвитку АПК, включаючи питання соціального розвитку села, проводити підтримку пріоритетних напрямів розвитку агропромислового виробництва, реалізацію довгострокових інвестиційних програм і проектів. Територіальні фонди забезпечували б підтримку оперативної господарської діяльності товаровиробників і рівня їх доходів. Напрями й форми використання його ресурсів визначалися б на регіональному рівні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, державна фінансова підтримка агропродовольчої сфери України з кожним роком зменшується. Прийняті урядом України програми не виконують своїх функцій та завдань, тому постає нагальна потреба в розробці стратегічних орієнтирів бюджетної підтримки аграрників та забезпечення ефективного механізму економічного регулювання аграрного ринку і забезпечення цілеспрямованої державної фінансової інтервенції аграрних підприємств. На нашу думку, для удосконалення державної фінансової підтримки за рахунок фінансової інтервенції можна запропонувати формування спеціальних фондів, а саме: щодо довгострокового кредитування перспективних інвестиційних проектів в АПК з використанням ресурсів державного бюджету, фінансової підтримки АПК на

державному й місцевому рівнях створило б механізм акумуляції коштів для цільової фінансової підтримки АПК.

Визначивши джерела формування фондів, слід узяти до уваги, що введення додаткових податків нераціональне, оскільки це викличе погіршення умов господарювання всіх економічних суб'єктів. Також необхідно було б забезпечити взаємозв'язок між надходженням коштів до фондів і ситуацією на продовольчому ринку країни. Відповідно, пропонується використовувати кошти вже наявних зборів, податків та інших платежів, пов'язаних із реалізацією сільськогосподарської продукції, сировини й продовольства. Це забезпечило б формування фондів за рахунок перерозподілу ресурсів між галузями народного господарства без зростання податкового тягара й витратної частини бюджетів різних рівнів. Джерелами формування фонду повинні стати кошти земельного податку й орендної плати за землі міст і землі сільськогосподарського призначення, а також надходження від ввізних митних зборів, ПДВ й акцизів на сільськогосподарську продукцію, сировину та продовольство, що ввозяться на територію країни. Джерелами формування фондів можуть бути надходження від податку на додану вартість, а також частина доходів від підакцизних товарів (спиртових і лікєро-горілчанних виробів), що виробляються іноземними товаровиробниками на території України. Такий підхід міг би забезпечити як поточні фінансові потреби АПК, так і створити передумови для розширення обсягу фінансування в міру розширення виробництва, що дозволило б добитися розвитку агропромислового виробництва в Україні.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні чіткої стратегії подолання неефективного використання бюджетних коштів на фінансування сільськогосподарських підприємств в Україні, а також створення системи дієвих заходів удосконалення державної фінансової та товарної інтервенції АПК.

Список літератури

1. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 09.02.2012 № 4391-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon3.rada.gov.ua>
2. Левандівський О.Т. Механізм державної підтримки АПК [Текст] / О.Т. Левандівський // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9(2). – С.251–257.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Текст] // Голос України. – 2010. – 4 груд. №229 (№229-230).
4. Статистичні дані Міністерства аграрної політики та продовольства України за 2013-2015 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>
5. Саблук П. Т. Основні напрями удосконалення державної аграрної політики в Україні [Текст] / П. Т. Саблук, Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. – 2011. – № 5. – С. 3–17.
6. Сільське господарство України за 2010-2015 рік: публікація документів Державної служби статистики України VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.org>
7. Статистичний щорічний України «Україна у цифрах у 2014 році» [Текст] / за ред. І.М. Жук. – Київ: Державна служба статистики України, 2015. – 586 с.

References

1. Zakon Ukrainy vid 09.02.2012 № 4391-VI «Pro derzhavnu pidtrymku silskoho hospodarstva Ukrainy» [The law of Ukraine «On state support of agriculture of Ukraine» from 09.02.2012 n 4391-VI]. (2012, 9 February). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://www.zakon3.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].
2. Levandivskiyi, O.T. (2013). Mekhanizm derzhavnoi pidtrymky APK [The mechanism of state support for agribusiness]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu - Actual problems of the region's economy*, 9(2), 251-257 [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI «Podatkovyi kodeks Ukrainy» [The law of Ukraine from 02.12.2010 № 2755-VI «Tax code of Ukraine»]. (2010, 2 December). *Holos Ukrainy – The Voice of Ukraine*, 229 (229-230) [in Ukrainian].

4. Statystychni dani Ministerstva ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy za 2013-2015 roky [Statistical data of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine for 2013-2015 years]. (n.d.). *minagro.gov.ua*. Retrieved from <http://minagro.gov.ua/> [in Ukrainian].
5. Sabluk, P.T., & Luzan, Iu.Ia. (2011). Osnovni napriamy udoskonalennia derzhavnoi ahrarnoi polityky v Ukraini [The main directions of improvement of the state of Agrarian Policy in Ukraine]. *Ekonomika APK - Economics of agriculture*, 5, 3–17 [in Ukrainian].
6. Silske gospodarstvo Ukrainy za 2010-2015 rik: publikatsiia dokumentiv Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Agriculture of Ukraine for 2010-2015 year: publication of documents of the State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). *ukrstat.org*. Retrieved from <http://www.ukrstat.org/> [in Ukrainian].
7. Ukraine in number in 2014: Statistical Yearbook (2015). *Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*.

Svetlana Frunza, Associate Professor, Ph.D in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

Problems and Directions of Improvement of Public Financial Intervention of Agricultural Enterprises in Ukraine

Today, there is no proper legal mechanism of implementing financial and commodity interventions in agriculture of Ukraine. The aim of this work is the study of the current status of state financing of agrarian enterprises of Ukraine to identify problems and give suggestions for the improvement of the state financial support through financial intervention. The article defines the directions of the state stimulation of agricultural sector of Ukraine through the implementation of the state financial interventions.

The current state of agriculture was investigated. This is a problem for domestic agricultural producers, which is limited financial resources, lack of necessary volumes of own funds, limited access to loan and borrowed funds. The state of financial support in the form of financial intervention becomes important.

We proposed the measures for improving state of financial intervention of agricultural enterprises in Ukraine. Use the funds existing duties, taxes and other payments related to the sale of agricultural products, raw materials and supplies. This form will allow funds through the reallocation of resources between sectors of the economy without increasing the tax burden and expenditure budgets of different levels.

state agricultural intervention, financial intervention, commodity intervention, public funding, regulatory monetary valuation of land, fixed agricultural tax

Одержано (Received) 14.05.2016

Прорецензовано (Reviewed) 25.05.2016

Прийнято до друку (Approved) 26.05.2016

УДК 336.71

Т.М. Шишкіна, канд. пед. наук

Приватний вищий навчальний заклад «Університет сучасних знань», м. Київ, Україна

Сучасні проблеми антикризового управління у банківській діяльності

У статті проведено аналіз теоретичних основ антикризового управління в банківській справі, досліджена сутність поняття «антикризове управління». Проведено аналіз сучасного стану банківської системи України, її проблем. Визначено напрямками посилення ролі та функцій НБУ щодо стратегічного розвитку та антикризового управління банківською та фінансовою системою в умовах фінансової нестабільності. На рівні менеджменту організації визначено антикризову стратегію управління банком.

центральний банк, банківська система, антикризовий менеджмент, антикризове управління

Т.М. Шишкіна, канд. пед. наук

Частное высшее учебное заведение «Университет современных знаний», г. Киев, Украина

Современные проблемы антикризисного управления в банковской деятельности

В статье проведен анализ теоретических основ антикризисного управления в банковском деле, исследована сущность понятия «антикризисное управление». Проведен анализ современного состояния банковской системы Украины, ее проблем. Определены направления усиления роли и функций НБУ по стратегическому развитию и антикризисному управлению банковской и финансовой системой в